

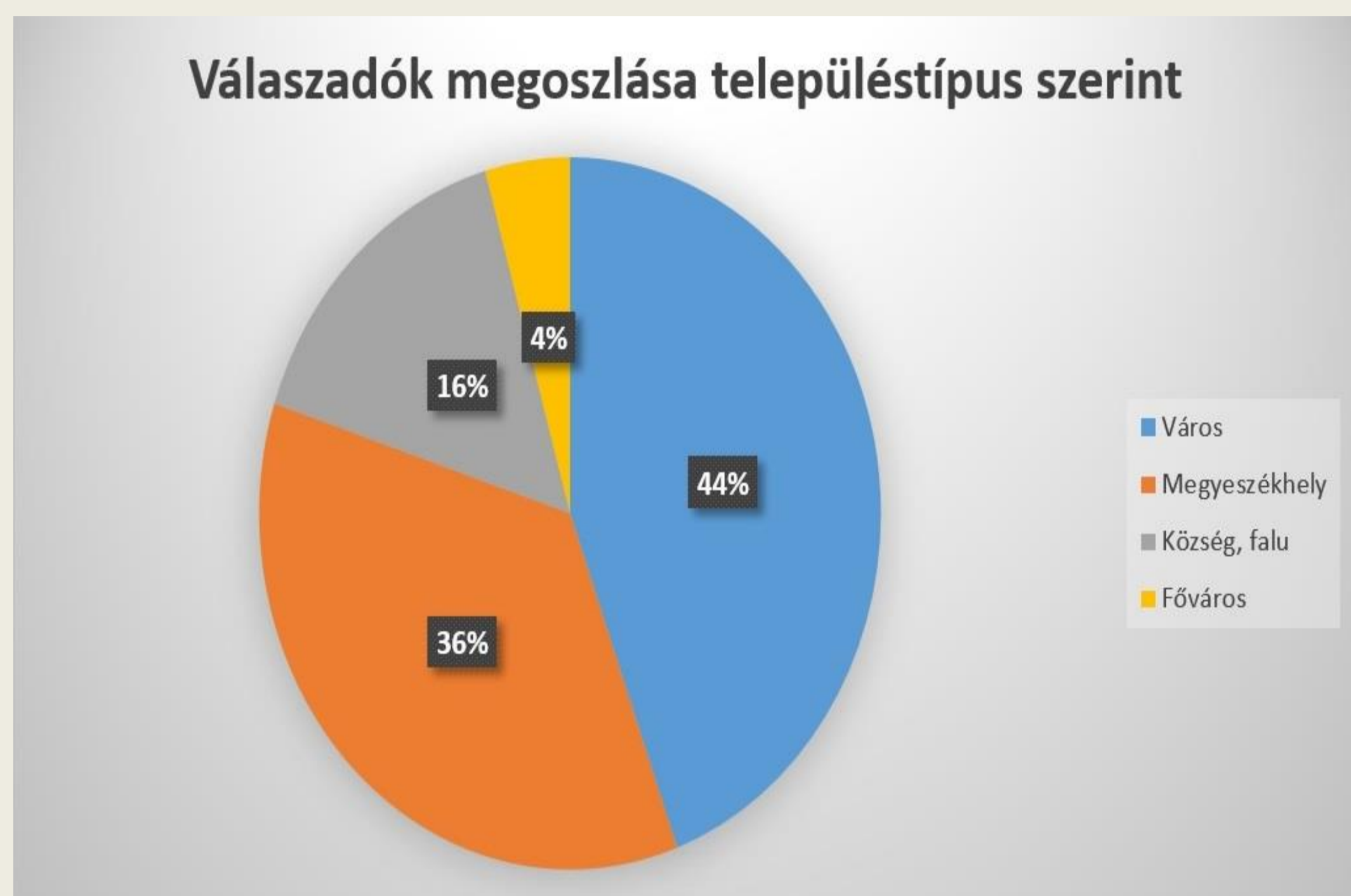
A YouTube-ról történő tanulás előnyei a Debreceni Egyetemisták körében

Dr. Kenyeres Attila Zoltán

Debreceni Egyetem BTK NMI Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszék

A kutatásról és annak céljairól

Jelen kutatásunk célja, hogy feltárja, milyen szerepet töltenek be a tanulásban a YouTube-on található, ismeretterjesztő és/vagy kifejezetten oktató tartalmú videók. Ennek érdekében a Debreceni Egyetem hallgatóinak körében végeztünk online kutatást 2020 augusztusa és 2021 márciusa között. A kérdőívünket összesen 160-an töltötték ki a DE-Hallgatók nevű Facebook csoportban. A kutatás során arra voltunk kíváncsiak, mennyire jellemző, hogy tanulási céllal is néznek YouTube videókat, illetve milyen jellegű ismereteket sajátítanak el ezekből. Továbbá, milyen előnyeit és milyen hátrányait tapasztalják a YouTube videókból történő tanulásnak, illetve arra is rákérdeztünk, hogyan tudják eldönteni egy-egy videóról azt, hogy mennyire számít megbízhatónak. Ez utóbbi kérdést az áltudományos, valamint félrevezető és hamis információkat is tartalmazó videók felbukkanása indokolta. Jelen poszteren azt tekintjük át, milyen előnyöket tulajdonítanak a megkérdezettek a YouTube videókból történő tanulásnak.

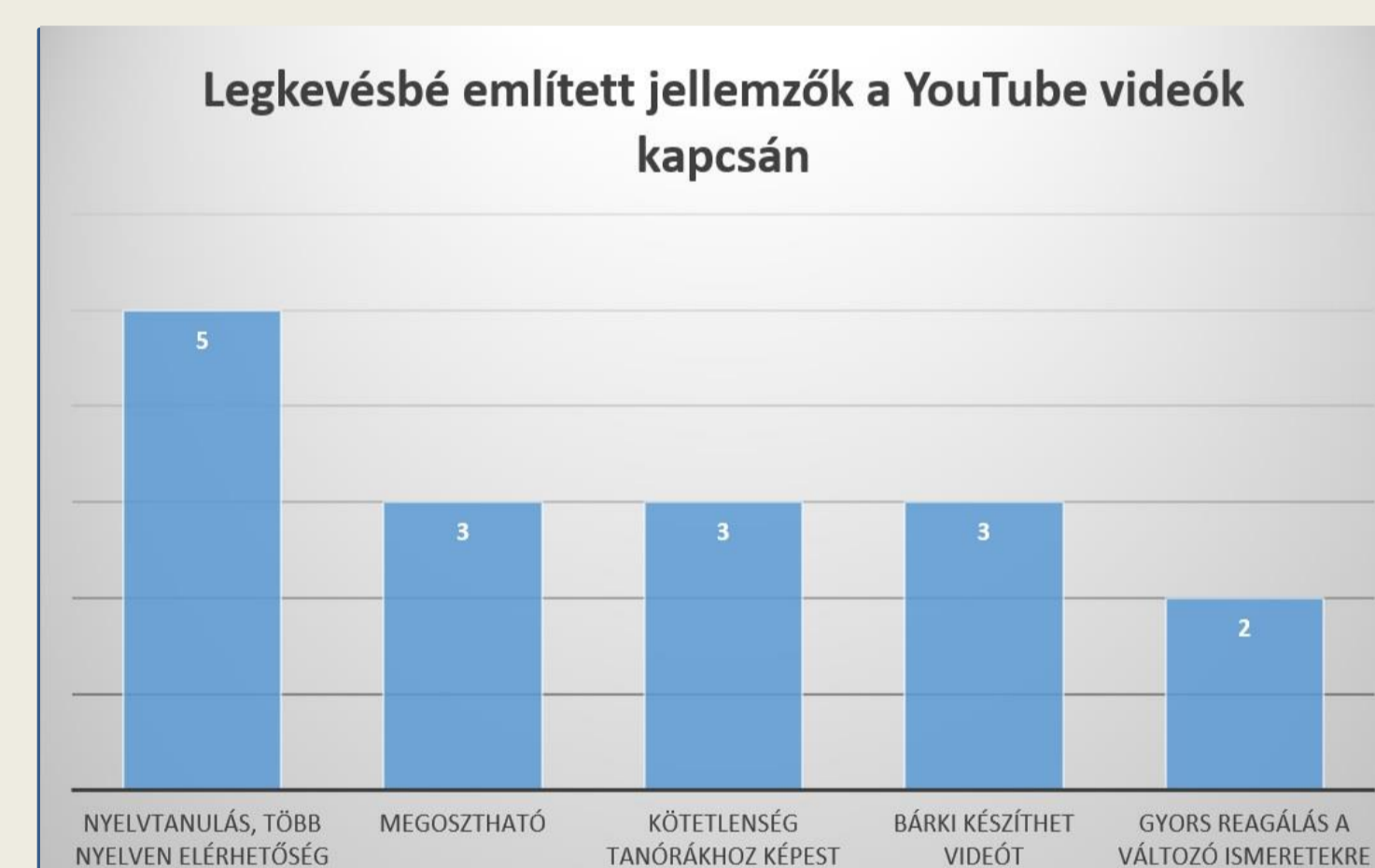
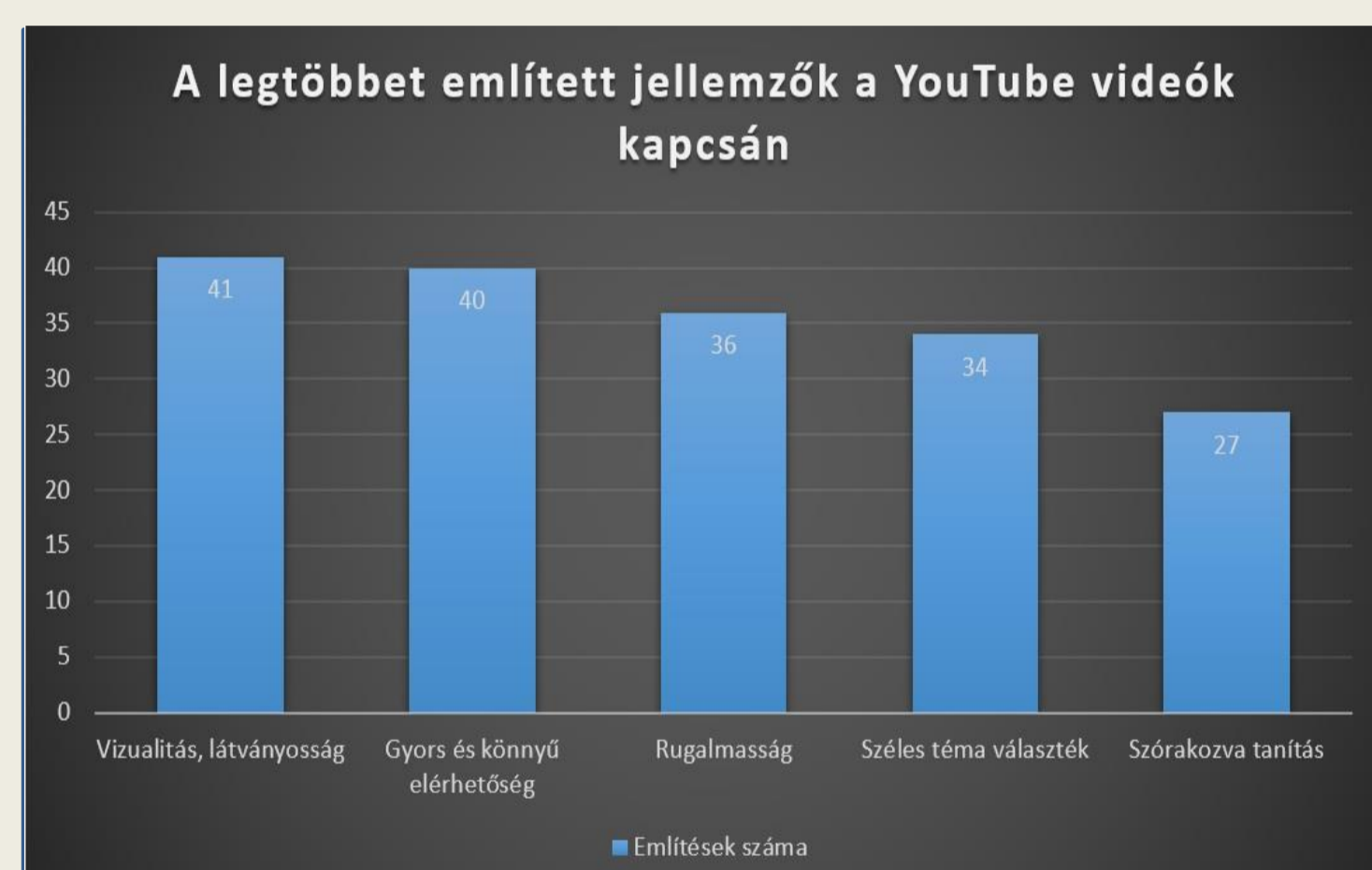

A videoblogok szerepe a tanulásban

A videoblogok (vlogok) esetében az írott szöveg helyett a képeken van a hangsúly. A vlogokat sajátos ritmus, nyelvezet és kommunikációs stílus jellemzi. A nézőknek kommentálási lehetőségük is van, interakcióba kerülve egymással és a tartalom készítőjével is (Griffith és Papacharissi 2010). Így a vloggerek interaktív közönség- és közösségépítést végeznek az internetes felületeken (Glózer 2014). Mivel a célcsoportot elsősorban a fiatalok jelentik, a vlogok igyekeznek az ő figyelmüket megragadó formátumban közölni az ismereteket. A figyelem ugyanis igen nagy jelentőséggel bír a tanulási folyamat hatékonyságában (Katona – Ujbányi Kóvári 2014:14). Molnár szerint az elmúlt évtizedek során az online videók alkalmazása és készítése a digitális tartalmak közvetítésének és elsajátításának hatékony eszközének bizonyult (Molnár 2020). Szaszko is kiemeli az online videók pedagógiai jelentőségét, miszerint „vizuális inputként szolgálnak, ezáltal gördülékenyebbé teszik a tanulást, megtörik a tanulási folyamat monotonitását, valamint vicces elemeket is tartalmazhatnak, amelyek a tananyagot kellemes érzésekkel kísérik” (Szaszko 2017; Idézi Molnár 2020:48).

A Starnetwork.hu adatai szerint 2021. február végén a hazai YouTube vlogok közül a legnépszerűbb, kifejezetten tanulókkal foglalkozó vlog a „Tanulom magam” volt, amely a lista 19. helyét foglalja el, összesen csaknem 25 milliós megtekintéssel (Starnetwork 2021). A videóban a kommunikációra fektetett hangsúly -humoros megnyilvánulásokkal kiegészítve- vélhetően hatékonyan ragadja meg a fiatal célközönség figyelmét. A vlogban figyelemfelkeltésére és fenntartására alkalmazott eszközök tartalomelemzés általi ismertetésére ebben a tanulmányban nem vállalkozhatunk, de érdekes perspektíva lehet egy következő kutatásra.

A kérdőívünket kitöltött debreceni egyetemisták körében is a „Tanulom magam” nevű csatorna volt a legtöbbet említett, ismeretszerzési/tanulási céllal megtekintett YouTube csatorna. A válaszadó egyetemisták legnagyobb csoportja (34,4 százalék) gyakran használja tanulási/ismeretszerzési célokra a YouTube-ot. 29,4 százalékuk úgy nyilatkozott, hogy időnként, 21,2 százalékuk viszont nagyon gyakran tanul YouTube videókból. 13,8 százalék válaszolta azt, hogy ritkán, és mindössze 1,2 százalékot tett ki azok aránya, akik soha nem szoktak tanulási/ismeretszerzési céllal YouTube videókat nézni. Összességében tehát elmondható, hogy a válaszadó egyetemisták túlnyomó többsége, 55,6 százaléka gyakran vagy nagyon gyakran tanul YouTube videókból saját bevallása szerint.

A YouTube videók előnyeiről rákérdező elmondható, hogy a válaszadók összesen 240féle jellemzőt említettek meg az erről szóló nyitott kérdésben. A két legtöbbet említett pozitív jellemző a YouTube-on fellelhető ismeretterjesztő jellegű videók kapcsán a megértést elősegítő magas szintű vizualitás (41 említés), valamint a videók gyors és könnyű elérhetősége volt (40 említéssel). Szintén jelentős számban (36 említés) sorolták az előnyök közé, hogy a YouTube videók megtekintésére a nagyfokú rugalmasság jellemző, tehát tetszőleges időpontban, akárhányszor megnézhetők, visszajátszhatók stb. Ugyancsak viszonylag sokan említették, hogy rendkívül széles választékban találhatóak a YouTube-on ismeretterjesztő és oktató jellegű videók (34 említés), valamint azt, hogy ezekből a tartalmakból szórakozva lehet tanulni.

A ritkább, de még jellemző említések közé sorolhatjuk az ismeretterjesztő-oktató YouTube videók kapcsán, hogy ezen tartalmak nagy része ingyenesen elérhető, ami szintén pozitív. Többen (összesen 8-an) említették a videokészítő személyiségét is, mint meghatározó tényezőt a tanulást tekintve, hasonlóan ahhoz, amikor egy lelkes pedagógus képes magával ragadni a diákok figyelmét. Ugyancsak a pozitívumok közé sorolták többen is azt, hogy ezekből a videókból azonnal hasznosítható ismeretekre lehet szert tenni, tehát DIY jellegű munkálatokra, autodidakta tanulásra adnak alkalmat. Voltak, akik a kommentelés lehetőségét, ezáltal a videók közösségteremtő erejét említették pozitív jellemzőként, mások kifejezetten a hallás útján történő ismeretátadást és azon témákat jelölték meg előnyként, amelyek nem jelennek meg

hagyományos tantermi, iskolai keretek között, vagy általánosságban is nehéz ismeretekhez jutni velük kapcsolatban, mert például még annyira friss témák.

A legkevésbé említett, pedig egyáltalán nem elhanyagolható pozitívumok a YouTube videók tanulókkal kapcsolatos pozitív jellemzői között, hogy nyelvtanulásra is használhatóak, hiszen nagyon sok ismeretterjesztő-oktató videó van fent más nyelveken. A videók megoszthatóságát, illetve az iskolai tanórákhoz képest kötetlen stílusát is többen említették. Ahogyan az is előnyök közé sorolható, hogy bárki készíthet oktató-ismeretterjesztő videót, illetve, hogy szinte azonnal lehet bármilyen új ismeretre reagálni egy-egy videóval.

Összességében elmondható, hogy a válaszadó egyetemisták több mint fele gyakran, vagy nagyon gyakran használja a YouTube-ot tanulási célokra is a saját bevallása szerint. A YouTube-on található ismeretterjesztő videók esetében a legnagyobb pozitívumként azok látványos képi megjelenítését említették, illetve azt, hogy ezen videókat gyorsan, a nap bármely pillanatában, a világ bármely pontjáról el lehet érni. Ugyancsak jelentős pozitívumként merült fel a YouTube videók tanulásban betöltött szerepe kapcsán, hogy rugalmas tanulást tesz lehetővé: bármikor visszanezhető, megállítható, tetszőleges időpontban lehet elindítani, mindenki a saját tempójában nézheti. A videók által érintett széles témakört is sokan említették, illetve azt, hogy ezen videók a szórakozva tanulást valósítják meg.